

Ministereren

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

27. marts 2015

Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra åbent samråd i Uddannelses- og Forskningsudvalget tirsdag den 24. marts 2015 vedrørende kvalitet i praktik.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Slotsholmsgade 10
Post Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
Mail ufm@ufm.dk
Web www.ufm.dk

Med venlig hilsen

CVR-nr. 1680 5408

Sofie Carsten Nielsen

Ref.-nr. 15/002998-07

DET TALTE ORD GÆLDER

Efter ønske fra Esben Lunde Larsen (V) har udvalget stillet følgende spørgsmål:

Samrådspørgsmål J

Om ministeren vil tage initiativ til en delrapport om, hvilke parametre der understøtter høj kvalitet i praktikken for de uddannelser, hvor praktik udgør en væsentlig og obligatorisk del - idet man tager i betragtning, at Kvalitetsudvalgets anden delrapport ikke forholder sig til den del af de videregående uddannelser?

Svar J

Lad mig begynde med at slå fast, at jeg har stort fokus på de videregående uddannelsers kvalitet og herunder kvaliteten i praktikken.

Og lad mig også slå fast, at jeg er helt enig i, at vi skal hæve kvaliteten i praktikken.

Flere studerende skal rustes bedre til at bruge deres uddannelse i jobs efterfølgende.

Det er faktisk også det, Kvalitetsudvalget peger på i deres rapport.

Udvalgets undersøgelser har blandt andet vist, at mange studerende oplever et gab mellem det, der læres på uddannelserne og det, der bliver efterspurgt på arbejdsmarkedet.

Kun omtrent halvdelen af de studerende på universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier oplever, at deres uddannelse bidrager meget eller en del til, at de tilegner sig job- eller arbejdsrelateret viden og færdigheder.

For mig er det vigtigt, at de enkelte uddannelsessteder engagerer sig i at løfte niveauet sammen med praktikstederne. Det kræver samarbejde og dialog.

Jeg har i den seneste tid været i dialog med rektorer, undervisere, studerende og aftagere om, hvordan vi sammen kan styrke koblingen mellem teori og praksis på uddannelserne – og herunder kvaliteten af de obligatoriske praktikophold.

Samtidig er vi gået i gang med opfølgningen på den kortlægning, som Uddannelses- og Forskningsministeriet sidste år lavede af det fremtidige kompetencebehov på arbejdsmarkedet for de sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser.

Vi ser på, hvordan vi kan sikre, at de sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser også i fremtiden matcher arbejdsmarkedets behov. I det arbejde inddrager vi naturligvis både uddannelsesinstitutioner og aftagere.

Praktik og koblingen mellem teori og praksis er et af de centrale områder, der kigges nærmere på.

Jeg er derfor allerede i gang med arbejdet og i tæt kontakt med parterne om, hvordan vi konkret kan styrke praktikområdet.

For mig er det vigtigt, at vi arbejder på konkrete løsninger sammen med sektoren – ikke at der skal skrives flere delrapporter og analyser af udfordringerne.

Samrådspørgsmål K

Hvordan vil ministeren sikre en udvikling af kvaliteten i praktikken for de uddannelser, hvor praktik er en væsentlig og obligatorisk del, herunder fx sygeplejerskeuddannelsen?

Svar K

Jeg er som nævnt i tæt dialog med sektoren om, hvordan vi kan hæve kvaliteten i uddannelserne og herunder i praktikken.

Samtidig er der allerede stillet krav i lovgivningen til såvel uddannelsesinstitutionerne som praktikudbyderne om at sikre kvaliteten i praktikken.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Nærmere bestemt fremgår det af lovgrundlaget for akkreditering af uddannelsesinstitutionerne, at institutionerne skal sikre, at de dele af uddannelserne, der gennemføres uden for institutionen, herunder praktik og kliniske forløb omfattes af systematisk kvalitetssikringsarbejde.

I forlængelse heraf er praktikudbyderne forpligtet til, at praktikkens indhold og tilrettelæggelse lever op til de målsætninger og krav til praktikforløb, som er fastsat af uddannelsesinstitutionerne.

Jeg mener ikke, at vi fra centralt hold alene kan detailstyre og regulere os frem til forbedret kvalitet af uddannelsernes praktik. Hvis kvaliteten skal styrkes, er det afgørende, at de involverede parter indgår i løbende dialog og forpligter hinanden gensidigt på at skabe praktikforløb af høj indholdsmæssig kvalitet.

Et eksempel på et udviklingsprojekt, som netop sigter på at styrke samarbejdet mellem praktikstederne, den studerende og uddannelsen er udviklingen af en fælles praktikportal, som Uddannelses- og Forskningsministeriet har afsat 12 mio. kr. til.

Portalen er et fælles projekt for de syv professionshøjskoler, som har til formål at effektivisere og standardisere praktikhåndteringen.

Portalen er allerede i drift på to pilotinstitutioner – VIA og UC Nordjylland – og det er professionshøjskolerne, som i et samarbejde med leverandøren videreudvikler værktøjet, så den bliver tilpasset sektorens behov bedst muligt. Portalen vil være implementeret på alle professionshøjskolerne medio 2016.

Jeg vil også igen fremhæve det igangværende udviklingsprojekt for sundhedsuddannelserne.

Projektet omfatter ni sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser – herunder sygeplejerskeuddannelsen, og har til formål at justere rammer og indhold i uddannelserne, så de også i fremtiden vil kunne bidrage til, at de nyuddannede har kompetencer, der matcher arbejdsmarkedets behov. Her er kvalitet af praktikken afgørende.

Det er som nævnt en proces, hvor de relevante parter fra såvel uddannelsessektoren som aftagersiden er inddraget i tæt dialog – det er en inddragelse, jeg opfatter som afgørende for at sikre et fremadrettet kvalitetsløft af praktikken.

Som et andet eksempel vil jeg fremhæve lærer- og pædagoguddannelsen. Her er der indført prøver efter hvert afsluttet praktikforløb, hvor de studerende testes i en række meget konkrete og praksisorienterede kompetencer. På læreruddannelsen eksamineres de studerende f.eks. i kompetencer i didaktik og klasseledelse.

Dette medvirker til at sikre, at de studerende opnår det forventede læringsudbytte.

Samrådsspørgsmål L

Hvordan vil ministeren sikre, at vejledere/undervisere i praktikken har et tilstrækkeligt højt uddannelsesniveau, der matcher de krav, der stilles til undervisere på selve uddannelsesinstitutionerne?

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Svar L

Jeg mener grundlæggende, man skal være forsigtig med at sidestille kravene til uddannelsesniveaut for undervisere og vejledere i praktikken med undervisere på uddannelsesinstitutionerne direkte.

Der er tale om to grundlæggende forskellige læringsarenaer.

Praktikken skal give de studerende erfaring med faglige problemstillinger, der er direkte forankret i det arbejdsmarked, hvor de skal finde job efter endt uddannelse – det er ganske forskelligt fra undervisningen på uddannelsesinstitutionerne.

Derfor kræver det andre kompetencer at undervise og vejlede i praktikken, end det gør at undervise på en uddannelsesinstitution.

Det betyder *ikke*, at der *ikke* skal stilles krav til praktikvejledernes uddannelsesniveau - det der inden for de sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser kaldes kliniske vejledere.

Tager vi eksempelvis sygeplejerskeuddannelsen, så er det for det første et krav, at vejlederne selv har gennemført sygeplejerskeuddannelsen for at kunne fungere som vejleder.

For det andet gælder det, at kliniske vejledere skal have pædagogiske kvalifikationer svarende til 1/6 diplomuddannelse.

Det er naturligvis vigtigt, at der findes uddannelsesmuligheder, hvor man kan tilægge sig relevante kompetencer som praktikvejleder.

Der findes i dag en række diplomuddannelser, som helt konkret indeholder et vejledermodul. Det drejer sig eksempelvis om diplomuddannelserne rettet mod lærerområdet, pædagogområdet og socialrådgiveområdet samt de sundhedsfaglige professioner.

Siden 2006 har der i alt været mere end 13.000 deltagere på disse praktikvejledermoduler.

Samrådsspørgsmål M

Hvordan vil ministeren sikre professionshøjskolernes reelle redskaber til at kvalitetssikre den uddannelse, der foregår i praktik?

Svar M

Jeg vil gerne starte med at understrege, at rammer og krav til kvalitetssikringen af praktikken naturligvis skal være tydelige og håndfaste. Det havde vi blandt andet fokus på i forbindelse med arbejdet med den nye pædagoguddannelse.

Men samtidig skal vi passe på med at tro, at vi fra centralt hold kan detailregulere os til bedre kvalitet i praktikken.

Et kvalitetsløft kræver konstruktiv dialog og forpligtigende aftaler mellem de involverede parter.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Kvalitetssikringen af praktikken er allerede en vigtig del af lovgrundlaget for professionsbacheloruddannelserne.

Ikke mindst for de primært offentligt rettede professionsbacheloruddannelser, hvor praktikken spiller en meget central rolle i uddannelsen og hvor stat, regioner og kommuner er forpligtigede til at stille egnede praktikpladser til rådighed.

Det gælder for læreruddannelsen, pædagoguddannelsen, sygeplejerskeuddannelsen og flere af de øvrige sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser.

Praktikstederne har her en lovmæssig forpligtelse til at sikre, at praktikkens indhold og tilrettelæggelse lever op til de målsætninger og krav, som uddannelsesinstitutionerne har sat for praktikforløb.

Eksempelvis fremgår det af lovgrundlaget for sygeplejerskeuddannelsen, at uddannelsesinstitutionen skal godkende det kliniske undervisningssted og herunder godkende praktikstedets beskrivelse af det kliniske undervisningsforløb.

Tilsvarende fremgår det af bekendtgørelsen for læreruddannelsen, at professionshøjskolerne godkender de praktikskoler, der indgår i praktiksamarbejdet. Godkendelsen sker på grundlag af kvalitetskrav, som professionshøjskolen har udarbejdet for praktikken.

Og som jeg nævnte har man i den nyligt reformerede pædagoguddannelse skærpet praktikstedets ansvar for praktikken. Der er bl.a. fastsat krav til, at praktikstedet i samarbejde med professionshøjskolen udarbejder en uddannelsesplan for de enkelte praktikperioder i henhold til kompetencemålene i uddannelsen.

Men jeg tror, at dialog er blandt de bedste redskaber til at styrke kvaliteten af praktikken. I sidste ende vil begge parter jo gerne have de bedste lærer, pædagoger eller sygeplejerske ud af det.

Her fremstår læreruddannelsen som et godt eksempel på, at de involverede parter i fællesskab tager praktikopgaven alvorligt.

Mit ministerium har indgået en aftale med KL om samarbejdet mellem professionshøjskoler og kommuner om praktik i læreruddannelsen.

Aftalen indebærer, at professionshøjskolerne og kommunerne skal indgå partnerskabsaftaler om mål og rammer for praktiksamarbejdet. Partnerskaber, som derefter omsættes i specifikke aftaler mellem den enkelte professionshøjskole og den enkelte praktikskole om praktikforløbenes gennemførelse.

Jeg ser en sådan form for forpligtigende aftale som et eksempel til efterfølgelse på de andre uddannelser.

Samrådspørgsmål N

Hvordan vil den kommende taxameterreform af de videregående uddannelser skabe øgede økonomiske incitamenter for at sikre høj kvalitet i praktikken for de uddannelser, hvor praktik er obligatorisk?

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Svar N

Uddannelses- og Forskningsministeriet har igangsat en omkostningsanalyse, der skal kortlægge omkostninger på tværs af de videregående uddannelser. Resultaterne kan indgå som en vigtig brik i det kommende arbejde med en taxameterreform.

Analysen er tæt på at være afsluttet. Den har taget længere tid end forventet, fordi det har været vanskeligt at tilvejebringe sammenlignelige data. Men det er endnu for tidligt at drage konklusioner om, hvad en kommende taxameterreform vil indeholde.

Tildeling af ressourcer må naturligvis ikke modarbejde uddannelsesinstitutionernes arbejde med at sikre uddannelse af høj kvalitet – det gælder både den teoretiske undervisning og praktikforløbene. Og overvejelser om taxametersystemets incitamenter vil således naturligvis indgå i arbejdet med en taxameterreform.

Jeg vil dog gerne bemærke, at jeg ikke mener, at kvaliteten i uddannelserne sikres alene ved økonomiske incitamenter i tilskudssystemerne.

God kvalitet i uddannelserne – herunder i praktikforløb – har mange elementer. Hvis det reduceres til et kvantitativt mål, som kan håndteres i et tilskudssystem, risikerer vi, at indbygge incitamenter med utilsigtede virkninger. Aktiv brug af økonomiske incitamenter skal ske med omtanke.

Taxametersystemet skal have fornuftige incitamenter, som skal spille sammen med uddannelsesreglerne, udviklingskontrakter med uddannelsesinstitutionerne og det løbende tilsyn med uddannelsernes kvalitet.

Samrådspørgsmål O

Vil ministeren øge dimensioneringen på sygeplejerskeuddannelsen i tilstrækkelig grad, så antallet af sygeplejersker matcher de regionale behov?

Svar O

Jeg er glad for spørgsmålet, for det rammer lige ned i hovedformålet med dimensioneringen: At skabe større match mellem uddannelser og arbejdsmarkedet.

Det indebærer selvfølgelig også mulighed for at øge optaget, hvis det er hensigtsmæssigt og muligt.

Derfor blev uddannelsesinstitutionerne som en del af dimensioneringsmodellen bedt om at vurdere, på hvilke uddannelser optaget hensigtsmæssigt kan sættes op.

Flere professionshøjskoler har allerede ansøgt om forhøjet dimensionering på uddannelsen til sygeplejerske.

Behandlingen af ansøgningerne er pt. i proces, og institutionerne vil modtage svar, når sagsbehandlingen er afsluttet og i god tid inden optag til studiestart.